

FULD TALE

Arrangement:	Samråd	3. maj 2016
Åbent eller lukket:	Åbent	
Dato og klokkeslæt:	1. marts kl. 8-9 i FT	
Sted:	Folketinget	
Taletid:	-	
Forv. Antal deltagere:	Kulturdvalget	
Evt. andre forhold ministeren bør være opmærksom på:	-	
Kontaktperson:	Katrine Tarp (tilstede)	

Jeg vil gerne begynde med at sige tak for spørgsmålet om konsekvenserne af det effektiviseringskrav, som Rigsarkivet er pålagt på linje med andre statsinstitutioner.

Spørgsmålet giver mig nemlig anledning til at udrede den forvirring om årsag og konsekvens, som tilsyneladende er opstået.

Der er tre ting, som samrådsspørgsmålet kredser omkring, og som især fylder i debatten om brugernes ændrede vilkår på Rigsarkivet. Det er:

1. Flytningen af Erhvervsarkivet fra Aarhus til Viborg

2. Indskrænkning til Rigsarkivets åbningstider på læsesalene
3. Nye regler for fjernlån

Jeg vil slet ikke bortforklare, at Rigsarkivets effektiviseringskrav, som tilsammen udgør 22,5 mio. kr. over perioden 2016-2019, selvfølgelig har konsekvenser for brugerne. Det har det helt bestemt.

Det er en ledelsesmæssig opgave på enhver offentlig institution at prioritere og tilpasse aktiviteter og service, så vi allesammen får mest muligt for vores skatte kroner.

Rigsarkivet har over de senere år gennemført store organisatoriske og driftsmæssige ændringer, som har effektiviseret og moderniseret Rigsarkivet, uden at det er gået ud over servicen over for brugerne. Det synes jeg er flot.

Tværtimod er servicen i nogle tilfælde faktisk blevet bedre. Det er eksempelvis blevet lettere at tilgå arkivalier hjemmefra via nettet og få hjælp og vejledning via sociale medier. På den måde er Rigsarkivet blevet tilgængeligt for flere døgnet rundt.

Men det er klart, at nogle af ændringerne på Rigsarkivet vil kunne mærkes hos brugerne. Det er især de tre førnævnte initiativer, som jeg nu vil redegøre nærmere for.

Erhvervsarkivet

Beslutningen om at flytte Erhvervsarkivet fra Aarhus til Viborg blev taget i 2014 som led i Rigsarkivets økonomiske tilpasning. Flytningen af arkivet sikrede samtidig arkivalierne bedre opbevaringsforhold i nye, topmoderne og klimasikrede magasiner.

Flytningen af erhvervsarkivet var nødvendig og er et godt eksempel på, at Rigsarkivet sparer på dyr bygningsdrift, når det er klogt.

Jeg kan godt forstå, at brugerne i Aarhus, som har været vant til at have arkiv og læsesal tæt på, er skuffede over beslutningen. Det er klart. Men reelt er arkivet kun flyttet 65 km væk fra Aarhus. Det er en afstand, som ikke er uoverkommelig for de fleste.

Åbningstiderne

De ændrede åbningstider på Rigsarkivets læsesale, som blev indført fra 1. januar i år, har også direkte konsekvens for brugerne.

Men Rigsarkivet har indskrænket åbningstiderne på en klog måde.

Åbningstiderne er reduceret på de tidspunkter, hvor færrest brugere benyttede læsesalene. Derfor berører ændringerne så få brugere som muligt.

Der har været et stærkt faldende besøgstal på læsesalene de senere år i takt med, at flere og flere arkivalier bliver scannet og tilgængeliggjort på nettet.

De reducerede åbningstider på læsesalene er en naturlig konsekvens af den udvikling.

Læsesalene er i høj grad flyttet hjem i folks stuer. Det er blevet nemmere og hurtigere at tilgå arkivalier.

Fjernlånsordningen

Den tredje beslutning om indskrænkning af fjernlånsordningen, som blev gennemført i 4. kvartal 2016 har også konsekvenser for

brugerne, men er ikke et led i Rigsarkivets effektiviseringer.

Fjernlån er betegnelsen for den ordning, hvor Rigsarkivet kører arkivalier rundt til de forskellige læsesale på tværs af landet.

Den ordning er nu begrænset til kun at gælde for arkivalier efter 1848. Man kan altså ikke fjernlåne arkivalier fra før 1848. De arkivalier må tilgås på læsesale i tilknytning til de magasiner, hvor materialet befinder sig.

Fjernlånsordningen er indskrænket af sikringsmæssige hensyn og altså ikke af økonomiske grunde.

Fjernlån af arkivalske unika medfører en reel risiko for tab af unik skriftlig kulturarv.

Beslutningen om at indskrænke fjernlånsordningen er taget på baggrund af de generelle anbefalinger om en øget sikkerhed på Rigsarkivet, som Kulturministeriets Sikringsudvalg kom med efter en større tyverisag i 2012.

Rigsarkivet har siden opdateret sikringsprocedurer og –politikker, så de matcher relevante risici.

Den beslutning kan jeg kun tilslutte mig.

Afslutning

De tre forskellige tiltag, som berører Rigsarkivets brugere på forskellig måde har altså baggrund i forskellige hensyn. Flytningen af Erhvervsarkivet og de reducerede åbningstider er led i en økonomisk tilpasning.

Ændringen af fjernlånsordningen sker derimod af sikringsmæssige hensyn.

Jeg kan fuldt ud stå bag de hensyn, som er taget, og som trods alt har begrænset konsekvens for brugerne.

Der er fortsat en meget fin balance mellem på den ene side de muligheder Rigsarkivets brugere har for at bestille og bruge Rigsarkivets materialer og på den anden side de prioriteringer, som Rigsarkivet er nødt til at foretage i en situation, hvor alle statsinstitutioner skal bidrage til effektiviseringer.

Rigsarkivet lever fortsat op til arkivlovens krav om at stille arkivalier til rådighed for borgere og myndigheder, herunder til forskningsformål.

Jeg håber, min gennemgang har gjort årsag og konsekvens klarere i denne sag. Tak for ordet.